

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต. คลองตากค อ. โพนาราม จ. ราชบุรี

เวลาเราเกิดมานี้ทุกคนสงสัยเลยว่าชีวิตนี้มันมายังไง แล้วชีวิตนี้ไปยังไง ทำไมต้องเกิดมา แล้วมาเป็นเราทำไม แล้วเกิดแล้วตายไปจะไปไหนไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สงสัยเรื่องนี้นะ เพราะว่าเวลาท่านออกไปเที่ยวประพาสสวน เห็นไหม นี่ไปเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายนี้ “เอ๊ะ มีย่างนี้ด้วยหรอ มีย่างนี้ด้วยหรอ” ถ้ามีอย่างนี้มันต้องมีฝั่งตรงข้ามไง

นี่ก็เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพอตรัสรู้ธรรมนะ “ธรรม” เพราะเวลากว่าท่านจะออกค้นคว้านี้ ทุกคนต้องคิดถึงความสุข ทุกคนต้องปรารถนาความสุข ความสุขของเรา ความพอใจของเรา แต่ถ้าเราสละออกอย่างนี้มันก็มีมีความสุข เพราะเจ้าชายสิทธัตถะอยู่ในพระราชวังก็มีความสุขนะ ความสุขของกษัตริย์ไม่สุขหรือ? สุข มีความสุขในเรื่องของโลกนะ แต่หัวใจทุกข์ทุกคนใจ

คนที่มียกเลอยู่ ตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์จนทุกคนเจ็บใจ จนสัตว์เดรัจฉานมันก็ทุกข์นะ ในหัวใจของสัตว์ทุกดวงมันมีความสุขทุกข์ในหัวใจของมัน มีความทุกข์ ปรารถนาความสุขเกลียดความทุกข์ แต่มันก็หาทางออกไม่ได้ใจ เพราะไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะออกประพฤติปฏิบัติเห็นไหม พอฉะราหุลราหุลเกิดนี้ไม่กล้าไปมองหน้า

คูสิพ่อแม่ไม่กล้าเข้าไปมองหน้าลูกเลยใจ เพราะถ้าไปเห็นหน้าลูกแล้วหัวใจมันจะติดพันกับลูกแล้วมันจะออกไม่ได้ใจนะ นี่เวลาลูกเกิดแล้ว เขามาส่งข่าวว่าลูกเกิดแล้ว ออกประพฤติ

ปฏิบัติโดยไม่กล้าเข้าไปมองหน้าลูกเลย ออกไปประพฤติปฏิบัติอีก ๖ ปีนี้ ความคันคว้าอันนี้ พยายามคันคว้านี้ขึ้นมาให้เห็นธรรมอันนี้ไฉน

แล้ววางธรรมวินัยไว้ เห็นไหม ศีล สมาธิ ปัญญา นี้ศีล ๕ เห็นไหม ไม่ให้ลักไม่ให้ลัก ของใครทั้งสิ้น นี้ของทุกอย่างมันมีเจ้าของ เห็นไหม แล้วเวลาพระเราบวชมาแล้ว เห็นไหม ของที่เขาไม่ได้ให้หั้นะ ไม่ใช่ไปลักฉกชิง ไปลักของเขาณะ ศีล ๕ คือว่าเราไปลักของเขา นี้ขาด ศีล ๕ แต่พระเราที่มีเจ้าของอยู่แม้แต่ใบไม้ใบหญ้า เห็นไหม ถ้าใบไม้ไม่มีชีวิตอยู่ เราไป ทำให้มันพรากหลุดออกจากต้นเป็นอาบัติปาจิตตีย์

แล้วของที่มีเจ้าของอยู่นี้เวลาพระเราไปอยู่ในป่าในเขาณะ เวลาไม่มีใครใส่บาตรใส่อะไร มันเจอผลไม้อยู่นี้จะทำยังไงจะฉนผลไม้มันนั้น เห็นไหม “ให้บังสกุลเอาใจ” ของนี้มาจาก ธรรมชาติ ของนี้เป็นไปของโลก โลกมีอยู่ เห็นไหม ของทุกอย่างมีเจ้าของ ในเมื่อมีเจ้าของนี้ เจ้าของเขาไม่ได้ให้ พระเอาไม่ได้หฺรอก ถ้าพระจะเอานะ พระต้องถือบังสกุลเอานะ เห็นสิ่งนั้น แล้วบังสกุลสิ่งนั้น นี้ของนี้เป็นของประจำโลก ไม่มีของอะไรที่ไม่มีหั้นะ

คูสิ แม้แต่สมัยพุทธกาล เห็นไหม นี้ “ปาราชิก” ข้อที่ว่าพระไปเอาไม้เข้ามา เห็นไหม เวลาราชาเขาจะปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์ เห็นไหม นี้คนมีธรรมนะ นี้ของสิ่งต่างๆ หล้าไม้นี้ เราให้กับสมณะไฉน ให้กับผู้ที่มีศีล เห็นไหม หล้าไม้ในป่าในเขานี้เป็นของราชา ประเทศไหน ราชาเขาปกครองประเทศไหน เห็นไหม หล้าไม้เป็นของราชานั้น ราชานั้นบอกให้กับสมณะ ผู้ที่มีความละอาย เพราะผู้ที่มีความละอายนี้เขาจะไม่ต้องใช้สิ่งนั้น เพราะสิ่งนั้นมีเจ้าของอยู่ ถ้า มีเจ้าของอยู่นี้ เห็นไหม เขาไม่ได้ให้จะไปหยิบของเขาไฉน ราชานั้นถึงบอกว่า “ถ้าไม้ใน ป่า น้ำในหนอง น้ำในแม่น้ำให้กับสมณะชีพราหมณ์ที่ประพฤติปฏิบัติ” เห็นไหม ผู้ที่ประพฤติ ปฏิบัติเขามีความละอาย เขาเกรงกลัวต่อบาป เขาจะไม่ใช้สิ่งนั้น นี้ราชาปราบดาภิเษก

นี่พระในสมัยพุทธกาลพูดอย่างเล่ห์ไฉน ไปหาพระเจ้าพิมพิสาร เห็นไหม บอกว่าขอไม้ ที่ว่าเขาเก็บไว้ในราชวัง เขามีโรงไม้ของเขาไว้ซ่อมแซมของเขา ไปขอเขามาไฉน ไปขอเขา คนเฝ้าบอกว่า “ขอไม้ได้หฺรอกของราชา ต้องขออนุญาตก่อน”

“เขาให้แล้ว” เห็นไหม เอาไปสร้างกุฏินะ พอสร้างกุฏินี้ พออำมาตย์เขาไปตรวจไม้ไผ่ ไม้ นั้นขาดไป พอไม้ นั้นขาดไปก็เริ่มสืบสวน สืบสวนก็พระนั้นเอาไป จับพระนั้นมา พอพระ นั้นมานี้ ถามพระว่าลักของเขาไป แต่พระบอกว่า “ไม่ได้ลัก ราชาเป็นคนให้” ถ้าราชาเป็นคน ให้ ถามราชาว่า “ให้ นั้นจริงหรือเปล่า” ราชาบอก งานมาก... เพราะการประพฤติปฏิบัติทางโลก เห็นไหม เป็นผู้ปกครองนี้มีธุรกิจมากเลย มีความเป็นไปต้องปกครองนี้ไม่มีเวลา เคยพูดไว้ อาจจะมีไป ถามพระองค์นั้นไป

พระองค์นั้นบอกว่า “ก็จำได้ไหม ตอนปราบดาภิเษกนั้นนะ บอกว่า สิ่งที่เป็นหญ้า น้ำนี้จะให้แก่สมณะ” นี่พระราชานั้นสะอึกเลยนะ บอกว่า “สิ่งที่พูดนี้พูดเพื่อแต่ผู้ที่มีความ ละอายใจ ถ้าใครมีความละอายนี้ สิ่งนั้นเพื่อให้ผู้ที่มีศีลมีธรรมมีความละอายเขาจะได้กล้าใช้สิ่ง นั้น” แต่ไม้แปรรูปแล้ว ไม้เก็บไว้ในโรงไม้ไม่ได้บอกตรงนี้ไป เห็นไหม พระอ้างเล่ห์

แล้วราชาบอกนี่ “ชีวิตนี้รอดพ้นเพราะผ้าเหลือง เพราะผ้ากาสาวพัตร ถ้าไม่มี ผ้ากาสาวพัตร สั่งตัดศีรษะเลย แต่รอดพ้นเพราะผ้ากาสาวพัตร” เห็นไหม นี่ขานี้เล่าลือไป พอเล่าลือไปนี้ พระเขาไปถาม ไปถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าถึงถามผู้ที่เป็นอำมาตย์เก่าว่า “ทางโลกเขาประหารชีวิตกันด้วยมูลค่าเท่าไร”

“มูลค่า ๕ มาสก เท่ากับ ๑ บาท” เห็นไหม นี่ไม่มีค่าขนาดไหน ถึงปรับอาบัติปาราชิก ไป พระเอาของใครค่าเกิน ๑ บาท คือเหรียญ ๕ มาสกนั้น ปรับอาบัติปาราชิก เห็นไหม เพราะ เขาประหารชีวิตด้วยสิ่งนั้น แต่นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประหารชีวิตจากพระเลย เห็นไหม ไม้ให้พระทำอย่างนั้น ต้องขาดจากพระเพราะปาราชิก ลักของเขาเกินบาท เห็น ไหม

นี้ธรรมวินัยวางไว้สำหรับพระ เข้มงวดสำหรับพระเพราะอะไร พระเป็นผู้มีภัยใจ เหมือน คนเป็นโรค เห็นไหม ถ้าเราเป็นโรคเราต้องการยามากเลย ถ้าเราคนไม่เป็นโรคจะไม่สนใจเรื่อง ยาเลย ธรรมวินัยก็เหมือนกัน ในเมื่อวางไว้สำหรับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ประพฤติต้อง

พยายามค้นคว้าสิ่งนี้ไง ค้นคว้าสิ่งนี้เพื่อให้เข้ามาถึงใจของเรา แต่เราเป็นคฤหัสถ์ เราเป็นเรื่องของโลก เห็นไหม ถึงบอกว่าไม่ลักของเขา ศีล ๕ นี้ทำให้จิตใจปกตินะ

ถ้ามี ศีล สมาธิ ปัญญา เห็นไหม ชีวิตนี้เกิดมาจากไหน ชีวิตนี้เกิดมาเพราะคุณงามความดีของชีวิตนี้สร้างมา มนุษย์สมบัติ ถ้าใครไม่มีศีล ๕ ไม่ได้ทำบุญกุศลไว้พอสมควร จะไม่ได้เกิดเป็นมนุษย์เด็ดขาด ดูอย่างสัตว์น้ำ สัตว์บก สัตว์ต่างๆ ที่มันเกิดมามันก็มีชีวิต เห็นไหม เพราะมันไม่ได้สร้างคุณงามความดีมาเหมือนเรา หรือสร้างคุณงามความดีเหมือนเรา แต่วาระกรรมของเขาเป็นอย่างนั้น

พระโพธิสัตว์เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็มี พระโพธิสัตว์เกิดเป็นมนุษย์ก็มี เกิดเป็นกษัตริย์ก็มี เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมก็มี เพราะขณะที่บำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์นี้จะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมารื้อไขของใจ รื้อกิเลสตัดหาความทะยานอยาก สิ่งที่เป็นโรคที่ทำให้หัวใจทุกข์ร้อนอยู่นี้ไง จะมั่งมีศรีสุข จะมีเงินทองล้านฟ้าขนาดไหน ถ้าหัวใจมันทุกข์มันทุกข์นะ จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน จะเงินทองมากขนาดไหน ถ้าใจเป็นธรรม เห็นไหม ถ้าใจเป็นธรรม ใจจะให้สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ เห็นไหม

คูลี ผู้ปกครอง ถ้าผู้ปกครองเป็นธรรม ไพร่ฟ้าประชาชนจะมีความสุขมาก ถ้าผู้ปกครองไม่เป็นธรรม ประชาชนเขาถึงมารวมตัวกัน ถึงกับขับไล่ออกจากราชธานีก็มี ในพุทธกาลมีมาอย่างนี้ตลอด เพราะเวลาคนที่ว่าทำบุญกุศลขึ้นมา มันเกิดวาระ ถึงวาระที่เขาได้บุญกุศล เขาจะเกิดดีมาก แต่นิสัย นิสัยคือกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เห็นไหม จริตนิสัย การประพฤติปฏิบัติมา

ลูกของเราหลายคนทำไมนิสัยไม่เหมือนกัน นิสัยไม่เหมือนกัน เพราะจิตที่มาจากไหน เห็นไหม ชีวิตนี้มาจากไหน? ชีวิตนี้มาจากจิตปฏิสนธิที่มันปฏิสนธิเป็นมนุษย์ขึ้นมา จิตปฏิสนธิเกิด เห็นไหม เกิด ๔ อย่าง เกิดในไข่ เกิดในครรภ์ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดเป็นโอปปาติกะ โอปปาติกะคือเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมนี้เกิดทันที เกิดเดี๋ยวนั้น ไม่ต้องไปผ่านการ

เกิดในครรภ์ เกิดในครรภ์นี้จิตนี้ต้องไปปฏิสนธิธรรมชาตอย่างนั้น จิตนี้มีพลังขับเคลื่อนอยู่ต้องไปธรรมชาตอย่างนั้น เห็นไหม นี่สิ่งนี้กรรมขับเคลื่อนไปเพราะสภาวะกรรม

สิ่งที่สภาวะกรรมแต่เวลาเราเกิดมาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พบศาสนา ธรรมและวินัยเป็นตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราปรารถนาความสุข เราสละออกมา เห็นไหม ว่าเราคนทุกข์คนเข็ญใจ เราไม่มีอำนาจวาสนาสละเหมือนคนอื่น ไม่ต้องมีเงินก็สละได้ สละกิริยาเป็นบุญกุศล เห็นไหม นั่งสมาธิภาวนานี้สละกิริยาของเรา เราทำบุญกุศลได้ทั้งหมดเลย ถ้าคนรู้จัก คนเห็นธรรมคนเข้าใจเรื่องของธรรม ธรรมนี้ไม่ใช่ต้องมีเงินมาก ต้องสละ สละสิ่งที่ว่าอวดมั่งมีศรีสุขกัน อย่างนั้นไม่ใช่ แต่ถ้าคนใจเขาเป็นธรรม เขามั่งมีศรีสุขขนาดไหน มันก็เป็นประโยชน์โลก ประโยชน์โลกนะ

ประโยชน์โลกอันนี้มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของสัตว์โลกที่สร้างสมมา เราถึงไม่ต้องไปทุกข์ ไม่ต้องไปเสียใจกับว่าเราไม่มีโอกาสไม่มีวาสนาเหมือนคนอื่น คนอื่นเป็นเรื่องของเขา เรื่องของเราเพราะเราทำของเราได้ไง เราทำของเราได้ เพราะเรามีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ถ้ามีลมหายใจเข้าและลมหายใจออกนี้เรายังมีชีวิตอยู่ ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่นี้เรามีโอกาส เห็นไหม สิ่งที่มีชีวิตอยู่นี้ตัดแปลงได้ นี่ความคิดของเรานี้เปลี่ยนแปลงได้ แต่ทฤษฎีมานะของกิเลสตัณหาที่มันไม่ยอมเปลี่ยนแปลง เพราะมันยึดมั่นถือมั่นของมันไง มันถึงต้องพึงกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

ในระหว่างว่าศาสนานี้ใครจะแสดงธรรมขนาดไหน นี่คือกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้น ทั้งนั้นนะ! ทั้งนั้นเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้พุทธวิสัยจะกว้างขวางมาก แสดงขนาดไหนก็ไม่พังกว่ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปได้หมดหรอก นี่ การแสดงธรรมอย่างนี้เพื่อเข้าไปถึง เตือนหัวใจใจ ให้เราตื่นนะ คนหลับนี่อาหารกินไม่ได้หรอก ใจหลับ ใจไม่ต้องการ ใจปฏิเสธนะ ถ้าใจปฏิเสธสิ่งนี้เราจะไม่พบความสุขในหัวใจของเราเลย

มันเป็นเรื่องของบุญเรื่องของคุณศล เรื่องของสภาวะกรรม มันให้ผลตลอด เราจะปฏิเสธขนาดไหน นรกสวรรค์ไม่มี มีไม่มีใจมันตายไปมันจะไปประสบเอง จะต้องประสบเอง วันนี้พรุ่งนี้ มีหรือไม่มี ถึงเวลาแล้วมันก็เป็นของมันเอง สภาวะโลกของวิญญูะมันมีโดยธรรมชาติของมัน แต่จิตนี้สำคัญมหัศจรรย์ มันเกิดมันตายในวิญญูะสถานะไหน สถานะของมนุษย์นี้มีอำนาจมาก

คูสิ คูอย่างบวชนาค บวชนาค เห็นไหม พญานาคยังอยากบวชพระ อยากจะประพฤติปฏิบัติเลย นี่เทวดา อินทร์ พรหม ก็อยากๆ ทั้งนั้นเลย แต่โอกาสขณะที่ว่าเขาเป็นสภาวะแบบนั้น แต่เวลามนุษย์เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาด้วย เพราะมีโอกาสประพฤติปฏิบัติด้วย มีโอกาสตัดดวงเอาความสุขใส่หัวใจของตัวเอง

ความสุขใส่หัวใจของตัวเองคือ การสละการทำเป็นไป เห็นไหม บ้านเรือนเราไฟไหม้ ถ้าเราเอาสมบัติของเราออก เห็นไหม ความคิดก็เหมือนกัน ทิฐูมานะนี่มันยึดของมันเอง ถ้ามันมีทิฐูมานะอะไรมันยึดของมัน เห็นไหม ทำไมไม่สละออกล่ะ เราสละทิฐูมานะ สละความเห็นจากภายใน สละสิ่งนี้ออกมันก็สละทานเหมือนกัน

ถ้าสละทานสละความคิดเห็นที่มันคิดไป เห็นไหม แล้วเปิดให้มีความคิดใหม่เข้ามา มีความคิดเข้ามา เห็นไหม ถ้ามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ปัญญาจากความคำริชอบ ความเพียรชอบ สิ่งที่เป็นความชอบมันจะเข้ามาตรงนี้ไง ถ้าสิ่งที่เป็นความชอบเข้ามา เห็นไหม มันเข้าไปแก้กับจริตนิสัย ไปแก้กับจิตดวงนั้นนะ ถ้าจิตดวงนั้นใครไม่วิปัสสนามันจะเข้าไปแก้จิตดวงนั้นไม่ได้ นี่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีมากมายขนาดไหน ถ้าเราปฏิเสธมันเข้ามาไม่ได้ เห็นไหม

เวลาเราไปโรงพยาบาลนี้ถ้าเราปฏิเสธ เห็นไหม ปฏิเสธยาของเขา มันก็รักษาเราไม่ได้ แต่ถ้าเอายานั้นมากินรักษา ยาของโรงพยาบาลนั้นเป็นส่วนของการรักษาร่างกาย ยาที่จะรักษาใจธรรมชาติต้องเกิดขึ้นมาจากเรา สมาธิหาซื้อไม่มี สติหาซื้อไม่ได้ ปัญญาซื้อไม่ได้ใหญ่เลย

เห็นไหม ทางโลกเขาเรียนกันนะ ปัญญาทำไมมันซื้อไม่ได้ เวลาศึกษาวิชาการทำไมซื้อไม่ได้
สิ่งที่ซื้อได้นะเป็นโลกีย์ปัญญา เป็นปัญญาเป็นวิชาชีพของโลกเขา

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ประพฤติปฏิบัติต้องเข้ามาแก่ภายใน แก่ภายในเป็น
ภวานามยปัญญา ปัญญาอย่างนั้นเกิดขึ้นมา เห็นไหม สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามย
ปัญญา สิ่งที่เป็นปัญญาภายในนี้เราต้องการตัวนี้กัน เราถึงพยายามฝึกตัวนี้กัน แล้ววุฒิภาวะ
ของใจมันจะสูงมันจะต่ำมันอยู่ที่ตรงนี้ไง ตรงนี้จริตนิสัยมันจะต่างกันไป แล้วคนเห็นภัย คน
เห็นภัยเขาต้องชวนชวาย ต้องพยายามแสวงหาสิ่งนั้น คนนอนเนื่องคนไม่เห็นภัยมันก็อยู่ตาม
ประสา เห็นไหม ต้องรีบง่าย ต้องสะดวก ต้องสบาย ตามประสาของใจ คิดว่าอันนั้นเป็น
บุญไง

เป็นบุญ! เป็นบุญโดยอามิส สิ่งที่เป็นอามิส คือสถานะของภพของชาติ ของอย่างนี้เป็น
อามิสทั้งหมด สิ่งที่เป็นปรมาตถ์ สิ่งที่เป็นบุญกุศลโดยเนื้อหาสาระของมันเอง คือใจที่เป็น
นามธรรมมีความสุขตลอดไป สิ่งนั้นมีตลอดไป จะไม่กลับมาอย่างนี้อีกเลย ด้วยการชำระใจ

นี่เริ่มจากศีล เห็นไหม โลกนี้ไม่มีอะไร ไม่มีเจ้าของ เราก็เป็นเจ้าของชีวิตของเรา เรา
เป็นเจ้าของชีวิตนะ คนเรานะเป็นเจ้าของชีวิต แล้วเราพยายามเอาชีวิตของเรานี้ศึกษาธรรมของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาเพื่อทำชีวิตเราให้สะอาด ทำชีวิตของเราให้บริสุทธิ์
ความสะอาดความบริสุทธิ์เกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติของเรา

อกาลิโกไม่มีกาล ไม่มีเวลา ร้องเรียกสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม มาดูความทุกข์ในหัวใจของ
เรา เวลาเราทุกข์นี้เราต้องเรียกร้องความเป็นธรรม เห็นไหม เวลามีความสุขทำไมเราไม่เรียกร้อง
เขามาดูความสุขของเราล่ะ อกาลิโก เห็นไหม ไม่มีกาล ไม่มีเวลา แล้วก็โอบนโยโกเรียกร้องสัตว์
ทั้งหลายมาดูธรรม เราก็เรียกร้องความคิดของเรานี้ให้รักตัวเอง ถ้าเราเรียกร้องความคิดของเรา
ให้รักตัวเอง เราจะควบคุมตัวเราเองได้ ถ้าเราควบคุมตัวเราเองได้ เราจะประพฤติปฏิบัติ ไม่
น้อยเนื้อต่ำใจว่าเราเป็นคนทุกข์คนเข็ญใจเราทำอะไรก็ได้ ทำอะไรก็ได้

มีหัวใจเท่ากัน คนรวยมหาศาลก็มีหัวใจดวงเดียว คนจนคนทุกข์จนเข็ญใจก็มีหัวใจดวงเดียว หัวใจดวงเดียวหัวใจดวงนี้มหัศจรรย์มาก หัวใจดวงนี้เป็นที่รับความสุขและความทุกข์ แล้วหัวใจดวงนี้มันสร้างปัญญาของมันเอง มันสร้างสมาธิสร้างปัญญาของมัน แล้วมันเข้าไปชำระให้เป็นธรรมโอสถเข้าไปชำระใจของมันเอง แล้วใจดวงนี้สะอาดบริสุทธิ์ได้ทุกดวงใจ ถ้ามีดวงใจนี้คือเสมอภาคไป

คนเราเกิดมาเสมอภาคด้วยชีวิต มีดวงใจมีร่างกายเหมือนกัน แต่อามิสสิ่งที่ประดับร่างกายจะมีมากมีน้อยนั้นเป็นเรื่องของโลกเขา ถ้าเราจับประเด็นตรงนี้ได้เราจะไม่ทุกข์ทนเสียใจเลย เราจะไม่เสียใจชีวิตของเราเลย ชีวิตเรามีคุณค่ามากเลยเพราะเรามีหัวใจ หัวใจนี้เป็นสมบัติกับธรรม หัวใจนี้พยายามพลิกกลับมาแล้วจะได้บุญกุศลของเราพ้นจากความทุกข์ได้ เห็นไหม นี่ไม่มีสิ่งใดฟรี เห็นไหม

ศีล สมาธิ ปัญญา เรานี่ฆ่า เห็นไหม ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตกัน ปาณาติปาตา สีลขาด เห็นไหม ฆ่าโอกาสของเรา ฆ่าเวลาของเรา เวลาที่เป็นประโยชน์นี้เราปล่อยผัดวันประกันพรุ่งไปนี่ นี่ฆ่าโอกาสของเรา ฆ่าเวลาของเรา นี่คืออาบัติอะไร ถามตัวเองว่า “นี่คืออาบัติอะไร?” อาบัติที่ทำให้สัตว์มันตายไปมันยังเป็นอาบัติเลย แล้วเราทำลายโอกาสเป็นอาบัติอะไร นี่เตือนใจเข้ามา แล้วมันจะย้อนกลับเข้ามา ให้ความเราเป็นเจ้าของชีวิต มีคุณค่าชีวิต เอาชีวิตนี้ให้พ้นให้ได้

เกิดมาเจอสภาวะธรรม นี่ธรรมวินัยเป็นครูเป็นอาจารย์ เป็นเข็มทิศชี้ดำเนิน เราพยายามก้าวเดินตามนั้น ให้แต่หัวใจที่แต่ละดวงในหัวใจนี้ให้สัมผัสกับธรรม เห็นไหม เป็นปัตติจิตตั้งสัมผัส ๆ ๆ เลย สัมผัสสมาธิ สัมผัสสติ สัมผัสปัญญา แล้วสัมผัสการปล่อยวาง เห็นสภาวะปล่อยวาง สัมผัส ๆ ๆ ตลอดไป จนถึงที่สุด เห็นไหม เป็นธรรมส่วนบุคคล

อกาลิโก เห็นไหม อกาไม่มีกาล ไม่มีเวลา แล้วก็ เป็น อกุปป คือ ไม่เสื่อมอีกต่างหาก ถ้าใจถึงจุดหมายปลายทางมันจะเป็นอย่างนั้น นี่ความมหัศจรรย์ของใจมีเจ้าของ สัตว์ที่มี

เจ้าของ เราเป็นเจ้าของตัวเองทำไมไม่รักตัวเอง เวลาบอกรักใครก็รักเรา ๆ เราจนรักเราไหม ถ้ารักเรานี้เราจะมีโอกาสอย่างนี้ไหม

เจ้าชายสิทธัตถะค้นคว้ามาจนเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ววางไว้ แล้วเป็น อำนาจวาสนาของเราหลายที่เรามาจน แล้วเรามาเจออย่างนี้ แล้วเราปฏิเสธ เราไม่รับนี้ โอ้ โห อำนาจของเราเอง เราปฏิเสธอำนาจวาสนาของเราเอง ต้องคิดถึงตัวเราเองนะ ถ้าเราเป็น ตัวเองนะ รักตัวเองต้องรักตรงนี้ แล้วจะเป็นประโยชน์กับตัวเราเองทุกๆ คน เอวัง